

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Temat: „Funkcje składki na ubezpieczenie zdrowotne jako publicznoprawnego źródła finansowania systemu ochrony zdrowia”

Autor rozprawy: **mgr Szymon Moś**

Promotor rozprawy: **prof. dr hab. Jolanta Gliniecka**

Przedmiotem niniejszej dysertacji są funkcje składki na ubezpieczenie zdrowotne, nazywanej także skrótowo składką zdrowotną. Tezą niniejszej pracy jest teoretycznoprawna możliwość wyodrębnienia funkcji składki zdrowotnej jako publicznoprawnego źródła finansowania systemu ochrony zdrowia. Ujęcie teoretyczne podyktowane jest celem badań, który polega na próbie zaproponowania uniwersalnego modelu opisywanych funkcji, oderwanego od uwikłań w konkretne rozwiązania dogmatyczne.

Z uwagi na teoretycznoprawny charakter pracy w prowadzonych badaniach posłużono się przede wszystkim metodą teoretycznoprawną. Pomocniczo zastosowano również metodę analizy krytycznej, metodę dogmatycznoprawną oraz metodologią zaczerpniętą z tzw. modelowania prawnego. Formułowane koncepcje teoretyczne, w miarę konieczności, ilustrowano przykładami praktycznymi z zakresu dogmatyki prawa i judykatury.

Na skutek przeprowadzonych badań ustalono, że funkcjonalność składki na ubezpieczenie zdrowotne nie sprowadza się jedynie do jej wymiaru fiskalnego, ale także szeregu funkcji нефiskalnych, spośród których niektóre określić można jako unikalne na tle innych danin publicznych. Wyodrębniono i nazwano następujące funkcje składki: zaopatrzeniową, oddziałyującą, opiekuńczą oraz dochodową.

Praca składa się z pięciu rozdziałów – w odrębnym rozdziale ujęto najpierw założenia teoretyczne stanowiące bazę do prowadzenia rozważań, a następnie w każdym kolejnym zawarto poszczególne, wyodrębnione funkcje składki.

Rozdział pierwszy poświęcono ustaleniu zakresu pojęciowego, w ramach którego i w oparciu o który prowadzone są dalsze wywody, wraz z niezbędnymi odniesieniami teoretycznymi. Badania dotyczyły zagadnień: zabezpieczenia społecznego, polityki społecznej, ubezpieczenia zdrowotnego i konstrukcji składki na ubezpieczenie zdrowotne. Scharakteryzowano w szczególności pojęcie składki w ubezpieczeniu publicznoprawnym, stypizowano ją oraz przeprowadzono porównania względem pozostałych danin publicznych.

W rozdziale drugim rozważono funkcję zaopatrzeniową składki zdrowotnej. Funkcja ta jest swoista i nie znajduje odpowiednika w kontekście innych danin publicznych. Funkcja zaopatrzeniowa umożliwia zredefiniowanie celu i przeznaczenia składki zdrowotnej w

kontekście realizacji potrzeb zdrowotnych ubezpieczonych nieobowiązanych do uiszczania składki zdrowotnej, wpływa na powszechność ubezpieczenia zdrowotnego, a także jest sposobem realizacji dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego.

Rozdział trzeci dotyczy funkcji oddziaływującej składki na ubezpieczenie zdrowotne. Funkcja oddziaływująca składki zdrowotnej pokrewna jest tego rodzaju funkcjom innych danin publicznych, występujących także pod nazwą funkcji stymulacyjnej albo interwencyjnej. W wypadku składki zdrowotnej jest jednak możliwe wykreowanie funkcji oddziaływującej składki również za pomocą jej cech swoistych, w szczególności poprzez podstawę wymiaru tej daniny. W pewnym zakresie swoistość przekłada się także na ograniczony zakres oddziaływania.

Rozdział czwarty poświęcono funkcji opiekuńczej składki. Funkcja ta związana jest z zagadnieniem realizowania polityk publicznych związku publicznoprawnego. Funkcja opiekuńcza może umożliwić związkowi publicznoprawny realizowanie obowiązku zagwarantowania jednostkom prawa do ochrony życia i zdrowia. Innym przejawem funkcji opiekuńczej może być także powiązanie statusu ubezpieczonego niejako „wtórnie” wobec świadczeń otrzymywanych opieki społecznej. Mianowicie uiszczanie za ubezpieczonego przez związek publicznoprawny składki warunkowane jest otrzymywaniem świadczeń w modelu opiekuńczym – i od tej okoliczności zależne.

W rozdziale piątym omówiono funkcję dochodową składki zdrowotnej. Dla prawidłowej analizy tej funkcji należy przyjąć fiskalne ujęcie składki. Szczególnie istotna staje się wówczas rola składki jako źródła środków pieniężnych znajdujących się w funduszu ochrony przed ryzykiem braku zdrowia. Funkcja ta wiąże się z koniecznością zastosowania przymusu państwowego oraz nadaniu składce cechy bezzwrotności, co szczególnie podkreśla jej publicznoprawny charakter jako daniny publicznej. Swoistość konstrukcji składki stanowić może narzędzie kumulowania obowiązków uiszczania składki zdrowotnej z wielu tytułów ubezpieczenia, co – przy zachowaniu równych dla wszystkich ubezpieczonych uprawnień – sprzyja wzmagananiu tej funkcji.